

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(14-15 жовтня 2022 р.)**

2 том

ОДЕСА 2022

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 14-15 жовтня 2022 р.). — Т.2. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2022. — 163 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського». Протокол № 4 від 27.10. 2022 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Демидова Віола Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри сольного співу Одеської національної музичної академії імені Антоніни Нежданової.

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції

©Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2022

кожного фахівця-хореографа набуття досвіду постановок подібних номерів для розширення власного сприйняття означеного музично-танцювального жанру. Адже подібний досвід містить синтез театралізації та режисури, вимагає високого рівня технічної танцювальної підготовки для усіх виконавців масових номерів з їх неординарним лексичним наповненням, а також вміння обіграти сюжет і передавати ідею постановки з опорою на музичну складову мюзиклу, на нотну партитуру.

Література:

1. Татаренко М. Г. (2014) Діяльність хореографа-постановника в масових видовищних заходах *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. Вип. 33, 299–304.
2. Новер Ж.Ж. (1965) *Листи про танець і балети*. – Л., М.: Мистецтво.

Наталія БАТЮК

кандидат педагогічних наук, доцент

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ РОБОТИ ЗІ ШКОЛЯРАМИ

Підготовка майбутніх учителів безпосередньо пов'язана з реформами середньої освіти, які були започатковані Міністерством освіти і науки України ще у 2016 році. Концептуальні зміни у загальній середній освіті було висвітлено в законі «Про освіту» та концепції «Нова українська школа». Окреслені в означених документах контури майбутньої української школи спонукають до інституційних реформ і заклади вищої освіти, які займаються професійно-педагогічною підготовкою майбутніх учителів.

В процесі підготовки майбутніх учителів у виші, особлива увага приділяється ознайомленню студентів з інноваційними педагогічними технологіями, методами та специфікою їх використання безпосередньо під час проведення уроків. Однак, варто зауважити, що цей процес відбувається у відриві від тих нововведень, які безпосередньо відбуваються в закладах загальної середньої освіти, що не дає майбутньому учителю чіткого розуміння щодо застосовувати інноваційних методів, як дидактичного інструменту впровадження освітніх змін в новій українській школі.

Концепція нової української школи орієнтує вчителів на формування в учнів ключових компетентностей для життя. Саме завдяки сформованим

ключовим компетентностям більш ефективно відбувається реалізація творчого потенціалу особистості. Для того, щоб виокремити основні напрямки підготовки майбутнього учителя музичного мистецтва до застосування інноваційних методів під час роботи зі школярами, необхідно розглянути особливості формування життєвих (ключових) компетентностей учнів на уроках музичного мистецтва.

Розглянемо десять ключових компетентностей, визначених у концепції нової української школи, співвідносячи їх з напрямками підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, на які необхідно орієнтуватися в процесі ознайомлення з інноваційними методами роботи зі школярами.

Отже, перший напрямок, це ознайомлення майбутніх учителів музичного мистецтва з комплексом інноваційних методів, які сприяють ефективному формуванню умінь учнів спілкуватися державною мовою. Це передбачає формування здатності усно висловлювати думки, почуття після прослуховування музичного твору, правильно формулювати факти під час відповідей про творчу діяльність композиторів, тлумачити певні музичні поняття, використовувати мовні засобами під час розкриття емоційно-образного змісту музичного твору, поповнювати словниковий запас у процесі обговорення, інтерпретації та аналізу музичного твору. Варто відзначити, що при використанні майбутнім учителем музичного мистецтва відповідних інноваційних методів для формування означеної компетентності, необхідно враховувати закономірності та педагогічні принципи музичної освіти школярів. Як зазначає О. Я. Ростовський «Педагогічний вплив учителя залежить від уміння зацікавити дітей музикою, обрати доцільну форму спілкування» (О. Я. Ростовський, с 566). Саме тому, важливо майбутньому учителю дотримуватися принципів: художньо-творчого спілкування на уроці; суб'єкт-суб'єктної взаємодії вчителя й учнів та гарантування творчої свободи учнів під час художньої інтерпретації музичного твору.

Другий напрямок передбачає підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва до застосування інноваційних методів для формування в учнів другої ключової компетентності, а саме: «Спілкування іноземними мовами». З огляду на те, що в музичному мистецтві досить багато термінів походить від французької та італійської мов, це передбачає здатність учнів володіти мовленнєвим запасом іноземних слів, розуміти та тлумачити музичні терміни, що прийняті у музикантів та слухачів усього світу. Розуміння учнями цієї «таємної мови» музикантів не тільки розширює культурний кругозір, а й сприяє міжкультурному спілкуванню у просторі музичного мистецтва.

Третій напрямок спрямований на формування математичної компетентності учнів. Варто відмітити, що дана компетентність передбачає

здатність учнів не тільки до математичного способу мислення, а й до логічного, аналітичного і просторового. Виникає питання, якими методами і в процесі якої музично-творчої діяльності можливо формувати математичну компетентність учнів? Як готувати до такої діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва? Тут звернемося до статті С. В. Гловацького, в якій автор влучно зазначає, що «математична компетентність на уроках мистецтва формується через здійснення аналізу музичних творів, розуміння логіки художньої форми, визначення метру, запису ритму, створенні сценічних композицій (імпровізацій) тощо (С. В. Головацький).

Четвертий напрямок підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, полягає у застосуванні інноваційних методів для формування компетентності учнів у галузі природознавства однак засобами музичного мистецтва. Здатність спостерігати за природою, за її змінами дуже добре формується під час сприймання музичних творів, що зображують красу і мінливість природи, відображають різноманітні природні явища «Схід сонця», «метелицю», «дощик», «бурхливе море» і т. і. Завдяки умінню вчителя сконцентрувати увагу учнів на спостереженні, дослідженні та відтворенні художніх образів навколишнього середовища засобами мистецтва, вони починають усвідомлювати важливість гармонійної взаємодії людини з природою. В учнів з'являється бажання зображати явища природи у власній художньо-образній інтерпретації, використовуючи різноманітні засоби музичної виразності для втілення власних творчих ідей.

П'ятий напрямок, це опанування інноваційними методами, які спонукають учнів до оволодіння інформаційно-цифровою компетентністю. Це створення музичних вікторин, підбір музичного матеріалу для тематичних альбомів, здатність здійснювати творчо-пошукову діяльність і оформлювати її результати у вигляді відео-матеріалів, музичних кліпів, віртуальних мистецьких подорожей тощо. Для цього майбутні учителі музичного мистецтва повинні вміти користуватися аудіо та відео редакторами.

Шостий напрямок, спрямовує майбутніх учителів на оволодіння методами, які формують в учнів здатність до: пошуку та засвоєння нових знань в царині музичного мистецтва; ефективного використання інтернет ресурсів для пізнання та творення мистецьких проєктів; критичного ставлення до опрацьованої інформації у процесі задоволення культурних потреб; визначення цілей власного художньо-творчого розвитку та готовність досягати запланованих результатів. Все це сприяє прагненню учнів до самовдосконалення, розширення як художніх інтересів так і власного творчого потенціалу, усвідомлення того, що навчатися потрібно протягом всього життя.

Сьомий напрямок спрямований на формування в учнів здатності до ініціативи та підприємництва, що проявляється в умінні генерувати нові ідеї та втілювати їх у життя. Як зазначає С. В. Головацький означена компетентність на уроках мистецтва проявляється під час «праці в команді для пошуку вирішення художньо-творчих завдань, презентації власних творів, розв'язання творчих завдань, участі в мистецьких заходах» (С. В. Головацький). Саме тому, майбутній учитель музичного мистецтва має вміти організувати таку творчо-пошукову діяльність учнів, бути здатним співпрацювати з учнями при створенні різноманітних мистецьких-проектів, володіти інтерактивними методами, які дозволяють згуртувати колектив учнів навколо виконання творчого проєкту.

Восьмий напрямок пов'язаний з формування в учнів громадянської та соціальної компетентності. Під час вивчення пісень чи прослуховування музичних творів, учитель завдяки мистецтву слова, спілкуючись з дітьми здатен впливати на життєві ціннісні орієнтації підростаючого покоління, формувати відчуття національної гідності, відповідальності за долю свого народу, усвідомлення своєї причетності до соціокультурних процесів які відбуваються в країні. Велике значення має власна громадянська позиція та ініціативність майбутнього учителя музичного мистецтва, оскільки саме він долучає школярів до участі в громадських мистецьких проєктах, показує приклад активного учасника в організації культурного життя свого села чи міста.

Дев'ятий напрямок підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва пов'язаний з опануванням інноваційних методів які дозволяють формувати обізнаність учнів у сфері культури та здатність до самовираження в процесі музично-творчої діяльності. Варто відмітити, що дана ключова компетентність безпосередньо пов'язана з предметними та міжпредметними компетентностями освітньої галузі «Мистецтво». Для формування в учнів означеної компетентності майбутній учитель має оволодіти методами проведення слухання музики, здійснення художньо-педагогічного аналізу музичного твору та його інтерпретації, методами навчання співу, зокрема формування співацьких навичок; інноваційними методами засвоєння музичних знань тощо. В процесі різних видів музично-творчої діяльності з учнями, учитель впливає на їх емоційно-почуттєву сферу, вчить критично оцінювати твори різних видів мистецтва, знайомить із здобутками національної культури, виховує повагу до музичної культури різних країн світу.

Десятий напрямок підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва пов'язаний із здатністю застосовувати методи, що спонукають учнів до самостійного творення художніх-образів, які зображують красоту природи. Таким чином, виховуючи в учнів повагу до природи та розуміння, що від того, як людство буде ставитися до неї, залежить життя та здоров'я кожної людини.

Варто відмітити, що опанування майбутніми учителями інноваційних методів, що дозволяють у подальшому формувати ключові компетентності учнів, відбувається не тільки поетапно, а й пронизує зміст багатьох загальних та спеціальних (фахових) дисциплін.

Література

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. – К.: Міністерство освіти і науки України, 2016. – 40 с.
2. Ростовський О. Я.
3. Гловацький С. В. Методичні рекомендації щодо вивчення «Музичного мистецтва» в новому 2017-2018 навчальному році [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bit.ly/3fmSHDd>

Хе ЦЗІНІ

*здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»*

ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ПРОЄКТУВАЛЬНОГО ДОСВІДУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Вагоме значення для методики формування художньо-проектувального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки має теоретико-методологічний ґрунт. На основі визначених наукових підходів, які у дослідженні мали концептуальне значення, було розроблено розробка та обґрунтування методичних принципів. У своєму дослідженні ми виходили з позиції того, що освітній процесі, якщо він спрямований на формування певних професійних або суто фахових якостей, умінь, компетентностей майбутніх учителів музичного мистецтва може ґрунтуватися як на загальнонавчальних педагогічних принципах, так і на методичних, або часткових. Така назва інколи застосовується в наукових розвідках та дослідженнях. Якщо до загальних педагогічних принципів музиканти науковці відносять такі, як: цілісності, культуровідповідності, естетичної спрямованості, індивідуалізації, рефлексії (Г.Падалка, 2008, с. 149), то вже до суто дидактичних музичних принципів, які мають методичну спрямованість, вчені відносять такі, що належать саме видатним музикантам-педагогам. Зокрема, О.Олексюк (О Олексюк, 2006) актуалізує значущість принципів Б.Асаф'єва, а саме: 1) контраст у музиці та музичному вихованні; 2) художність (збагачення музичної свідомості); 3) імпровізацію (Там саме, с. 94).